

Fredagskronikken

Mari Rege, professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Mari Rege

Slik kan vi kan lukke gapet mellom gutter og jenter

Ved skolestart er jentene betydelig bedre enn guttene i språk, matematikk og selvregulering. Det kan barnehagen gjøre noe med.

● **Guttene gjør** det i gjennomsnitt betydelig dårligere enn jentene når det gjelder skole og utdanning. Dette ble grundig dokumentert av Stoltenberg-utvalget.

Jenter lykkes i større grad enn gutter med å fullføre videregående skole. De har også bedre karakterer gjennom hele skoleløpet. De klarer i større grad å fullføre en universitetsutdanning. I tillegg dominerer de på utdanningsprogrammene som det er vanskeligst å komme inn på.

Hva er årsaken til dette gapet?

Utvalget fant få tydelige svar som kunne støttes med forskning, men en viktig ting lærte vi: Det er ikke i skolen gapet oppstår. Det er nemlig slik i Norge at jentene allerede i løpet av barnehagealderen blir betydelig bedre enn guttene i både språk og matematikk, samt selvregulering.

Barn som scorer høyt på disse ferdighetene, har lettere for å tilpasse seg sosialt og faglig når de starter skolen, viser forskning. Slik kan gapet som oppstår mellom jenter og gutter i barnehagealder, forsterkes i skolen, fordi jentene starter skolen med et bedre læringsgrunnlag.

Stoltenberg-utvalget mente at dette kompetanse-gapet mellom gutter og jenter allerede før skolestart kunne skyldes at guttene *modnet* senere enn jentene. På denne bakgrunn foreslo utvalget mer fleksibel skolestart for å gi de umodne guttene mer tid.

Det var riktignok kun et mindretall av utvalget som sto bak forslaget, men utvalgets leder, Camilla Stoltenberg, valgte stadig å løfte frem dette tiltaket i kommunikasjonsarbeidet. Flere av forskerne i utvalget, deriblant professor Katrine Løken ved NHH, stilte seg ikke bak dette tiltaket, fordi det ikke finnes forskning som viser at senere skolestart kan hjelpe guttene.

En annen forklaring på kompetansegapet kan være at guttene får mindre læringsutbytte av barnehagen enn jentene. Dette er i tråd med en rekke studier som viser at guttene, dersom de kan velge, sjeld-

← Mens jentene i barnehagen engasjerer seg i fordypningsaktiviteter i dialog med personalet, trekker guttene i større grad mot fri lek med hverandre, skriver Mari Rege. Foto: Gorm Kallestad/NTB

ner deltar i aktiviteter initiert av voksne i barnehagen.

Satt på spissen kan vi si at mens jentene engasjerer seg i fordypningsaktiviteter i dialog med personalet, trekker guttene i større grad mot fri, og ofte mer fysisk, lek med hverandre. Rikelig tid for fri lek er viktig for barns utvikling, men det er uheldig for femåringene som snart skal begynne på skolen om det nesten ikke blir noe tid til fordypning og dialog.

Inspirert av denne faglitteraturen har stipendiat Andreas Fidjeland ved Universitetet i Stavanger i sin doktoravhandling, som han forsvarte fredag 28. januar, undersøkt om mer systematisk, pedagogisk arbeid i barnehagene der alle barna engasjeres, kan gi guttene et bedre grunnlag for skolestart. For å svare på dette benyttet Fidjeland data fra Agderprosjektet, hvor 71 barnehager deltok i et randomisert kontrollert forsøk. Blant disse ble 36 vilkårlig trukket ut til en tiltaksgruppe.

Barnehagene i tiltaksgruppen fikk et opplegg for systematisk pedagogisk arbeid for femåringene, kalt Lekbasert læring, som består av engasjerende leker og aktiviteter som var laget for å stimulere barnas språk, matematikk, selvregulering og sosiale kompetanse. I tillegg fikk barnehagelærerne videreutdanning og ressurser til å gjennomføre opplegget med alle femåringene i sin barnehage. Det var kun to timer fire dager i uken de skulle jobbe med Lekbasert læring, så det var fortsatt rikelig med tid til fri lek. Barna i kontrollgruppen fortsatte som før.

I en tidligere studie har vi vist at de lekbaserte læringsaktivitetene ga barna en læringsgevinst på en sumskår av matematikk, språk og selvregulering, og at denne gevinsten vedvarte ett år etter skolestart.

Læringsgevinsten var spesielt stor for matematikk.

Forskningen:

Hvem: Fidjeland A, Rege M, Solli I, Størksen I.
Hva: Reducing the Gender Gap in Early Learning: Evidence from a Field Experiment in Norwegian Preschools.
Hvor: Chapter 3 in Ph.D. Dissertation: Essays on the Economics of Education: Policies for Academic Transitions by Andreas Fidjeland. 2022

Hvem: Rege M, Størksen I, Solli IF, med flere
Hva: The Effects of a Structured Curriculum on Preschool Effectiveness: A Field Experiment.
Hvor: Journal of Human Resources. 2021

I tillegg fant vi at læringsgevinsten var spesielt stor i barnehager som i utgangspunktet hadde begrenset med alderstilpasset læringsaktiviteter.

Fidjeland viser i sin avhandling at det kun var guttene som fikk en læringsgevinst av at det systematisk pedagogiske arbeidet i Lekbasert læring. Han forklarer at dette kan være fordi jentene uansett deltok i fordypningsaktiviteter i dialog med personalet. Med introduksjon av Lekbasert læring sikret de ansatte at også guttene ble engasjert i stimulerende læringsaktiviteter. Dette bidro til å redusere læringsgapet i barnehagen mellom gutter og jenter før skolestart, og dette vedvarte da vi observerte barna på nytt i første klasse.

Fidjeland avhandling gir ny kunnskap om hva som skal til for å øke guttens læringsutbytte i barnehagen. Studien tyder på at daglig innslag av systematisk, pedagogisk arbeid som engasjerer alle femåringene i stimulerende leker og aktiviteter, kan bidra til å lukke læringsgapet mellom gutter og jenter før skolestart.

Det er noe helt annet enn «vente-og-se-til-guttene-blir-modne-nok»-holdningen i deler av Stoltenberg-utvalget.

→ Mer debatt side 36-39

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til vår varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.